

**BO‘LAJAK TARIX O‘QITUVCHILARINING RAQAMLI KOMPETENSIYALARINI
RIVOJLANTIRISH METODIKASI**

Yuldashev Javohir Abdiraxim o‘g‘li

Namangan davlat pedagogika instituti dotsenti

Pedagogika fanlari doktori DSc

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.21219106>

Annotatsiya. Mazkur ilmiy maqolada bo‘lajak tarix o‘qituvchilarining raqamli kompetensiyalarini rivojlantirishning nazariy-metodologik va ilmiy-metodik asoslari kompetensiyaviy yondashuv hamda raqamli transformatsiya paradigmasi nuqtai nazaridan tahlil qilingan. Tadqiqotda tarix ta’limining zamonaviy didaktik talablari asosida bo‘lajak pedagoglarning raqamli kompetensiyalarini shakllantirishga xizmat qiluvchi metodik model ishlab chiqilib, uning tarkibiy komponentlari, mezonlari, indikatorlari va pedagogik shart-sharoitlari ilmiy jihatdan asoslangan.

Kalit so‘zlar: raqamlashtirish, kompetentlik, transformatsiya, didaktika, integratsiya, modellashtirish, vizualizatsiya, geoinformatsiya, refleksiya, verifikatsiya, interpretatsiya, kommunikativlik, multimedialilik, innovatsionlik, axborotlashuv.

Аннотация. В данной научной статье проанализированы теоретико-методологические и научно-методические основы развития цифровых компетенций будущих учителей истории с позиций компетентностного подхода и парадигмы цифровой трансформации. В исследовании на основе современных дидактических требований исторического образования разработана методическая модель, направленная на формирование цифровых компетенций будущих педагогов, а также научно обоснованы её структурные компоненты, критерии, показатели и педагогические условия.

Ключевые слова: цифровизация, компетентность, трансформация, дидактика, интеграция, моделирование, визуализация, геоинформатика, рефлексия, верификация, интерпретация, коммуникативность, мультимедийность, инновационность, информатизация.

Abstract. This scientific article analyzes the theoretical-methodological and scientific-methodological foundations for developing the digital competencies of prospective history teachers from the perspective of the competency-based approach and the digital transformation paradigm. Based on the contemporary didactic requirements of history education, the study develops a methodological model aimed at fostering the digital competencies of prospective teachers and provides a scientific justification for its structural components, criteria, indicators, and pedagogical conditions.

Keywords: digitalization, competence, transformation, didactics, integration, modeling, visualization, geoinformatics, reflection, verification, interpretation, communicativeness, multimedia, innovativeness, informatization.

KIRISH

Raqamli transformatsiya ta’lim tizimining barcha bo‘g‘inlarida pedagogik faoliyat mazmuni, o‘qitish texnologiyalari va kasbiy kompetensiyalar tarkibini tubdan yangilashni taqozo etmoqda. Ayniqsa, bo‘lajak tarix o‘qituvchilarini tayyorlash jarayonida raqamli ta’lim

muhiti, tarixiy manbalarni raqamlashtirish, elektron arxivlar, geografik axborot tizimlari (GIS), virtual muzeylar, sun’iy intellektga asoslangan ta’lim vositalari hamda multimedia resurslaridan ilmiy-metodik jihatdan samarali foydalanish bugungi kunning ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, bo’lajak tarix o’qituvchilarining raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasini ishlab chiqish pedagogika, tarix didaktikasi, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va kompetensiyaviy yondashuv integratsiyasiga asoslangan kompleks ilmiy muammo sifatida namoyon bo’lmoqda.

Tarix ta’limining zamonaviy modeli nafaqat tarixiy bilimlarni egallashni, balki raqamli axborotlarni tanqidiy tahlil qilish, tarixiy manbalarning autentikligini baholash, elektron ma’lumotlar bazalari bilan ishlash, tarixiy jarayonlarni vizuallashtirish, raqamli kontent yaratish hamda raqamli pedagogik texnologiyalar vositasida o’quvchilarda tarixiy tafakkurni shakllantirish kabi kasbiy kompetensiyalarni ham o’z ichiga oladi. Mazkur kompetensiyalarni shakllantirish bo’lajak tarix o’qituvchisining kasbiy tayyorgarligi samaradorligini belgilovchi muhim mezonlardan biri bo’lib, ularning metodik asoslarini takomillashtirishni ilmiy jihatdan asoslash zaruratini yuzaga keltirmoqda.

O’zbekiston Respublikasida oliy ta’limni modernizatsiya qilish, pedagog kadrlarni xalqaro standartlar asosida tayyorlash hamda ta’limni raqamlashtirish davlat siyosatining ustuvor yo’nalishlaridan biri sifatida belgilangan. Xususan, O’zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son “2022–2026-yillarga mo’ljallangan Yangi O’zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to’g’risida”gi Farmonida ta’lim sifatini oshirish, kompetensiyaga asoslangan ta’limni rivojlantirish, oliy ta’lim tizimiga zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish hamda pedagog kadrlar tayyorlash sifatini yangi bosqichga olib chiqish ustuvor vazifalar etib belgilangan [1].

Mazkur islohotlarning izchil davomi sifatida O’zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 21-iyundagi PQ-289-son “Pedagogik ta’lim sifatini oshirish va pedagog kadrlar tayyorlovchi oliy ta’lim muassasalari faoliyatini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to’g’risida”gi Qarori pedagogik ta’lim mazmunini xalqaro talablar asosida takomillashtirish, bo’lajak o’qituvchilarda zamonaviy kasbiy va raqamli kompetensiyalarni rivojlantirish, innovatsion pedagogik texnologiyalarni o’quv jarayoniga keng tatbiq etish hamda pedagogik ta’limning amaliy yo’naltirilgan modelini rivojlantirishning institutsional asoslarini belgilab berdi [2].

Shuningdek, O’zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi PF-158-son “O’zbekiston – 2030” strategiyasi to’g’risida”gi Farmonida ta’lim tizimini raqamlashtirish, oliy ta’lim muassasalarining xalqaro raqobatbardoshligini oshirish, pedagoglarning kasbiy salohiyatini xalqaro standartlarga mos ravishda rivojlantirish, innovatsion va raqamli ta’lim muhitini shakllantirish hamda zamonaviy kompetensiyalarga ega pedagog kadrlarni tayyorlash strategik maqsad sifatida belgilangan [3].

Mazkur normativ-huquqiy hujjatlar oliy ta’lim tizimida faoliyat yurituvchi bo’lajak tarix o’qituvchilarining raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish uchun konseptual va metodologik asos bo’lib xizmat qiladi. Ayniqsa, tarix fanini o’qitishda raqamli pedagogika, elektron ta’lim resurslari, virtual tarixiy rekonstruksiya, ochiq ta’lim platformalari hamda sun’iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishga asoslangan metodik yondashuvlarni ishlab chiqish bugungi ilmiy tadqiqotlarning dolzarb yo’nalishlaridan biri hisoblanadi.

Muammoning nazariy-metodologik jihatlarini xorijiy olimlarning ilmiy tadqiqotlarida ham keng yoritilgan. Jumladan, Allan Martin va Jan Grudziecki tomonidan ishlab chiqilgan

raqamli savodxonlik va raqamli kompetensiya modeli [4], Yoram Eshet-Alkalaining raqamli fikrlash va raqamli kompetensiyalar konsepsiyasi [5], shuningdek Jeroen van Merriënboer hamda Paul A. Kirschnerning murakkab kompetensiyalarni shakllantirishga oid pedagogik yondashuvlari [6] raqamli kompetensiyalarni rivojlantirish metodikasini ilmiy asoslashda muhim nazariy manba hisoblanadi. Ushbu ilmiy qarashlar tarix ta’limining o’ziga xos didaktik xususiyatlari bilan integratsiyalashgan holda bo’lajak tarix o’qituvchilarining kasbiy tayyorgarligini takomillashtirish imkonini beradi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Raqamli transformatsiya sharoitida pedagog kadrlarni tayyorlash tizimini takomillashtirish, ularning kasbiy kompetensiyalarini zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida rivojlantirish masalasi pedagogika fanining ustuvor ilmiy yo’nalishlaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, bo’lajak tarix o’qituvchilarining raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish tarix fanini o’qitish metodikasi, raqamli pedagogika, didaktika va kompetensiyaviy yondashuvning integratsiyasini talab qiladigan murakkab pedagogik tizim sifatida e’tirof etiladi. Ushbu muammoning nazariy-metodologik asoslari O’zbekiston pedagog olimlarining ilmiy ishlari, darsliklari va o’quv-metodik qo’llanmalarida turli nuqtai nazardan yoritilgan.

Respublikamiz pedagog olimlari R.H. Jo’rayev, Sh. Mardonov, X.J. Xudoyqulov, Sh.A. Abdullayeva va A.D. Askarov tomonidan yaratilgan "Umumiy pedagogika" o’quv qo’llanmasida kompetensiyaviy yondashuv, pedagogik jarayonni loyihalash, ta’lim texnologiyalari hamda elektron pedagogikaning nazariy asoslari tizimli ravishda yoritilgan. Mualliflar pedagogik faoliyatni tashkil etishda raqamli ta’lim muhiti, innovatsion ta’lim texnologiyalari va elektron ta’lim resurslaridan foydalanish bo’lajak o’qituvchining kasbiy kompetentligini rivojlantirishning muhim omili ekanligini ilmiy jihatdan asoslaydilar [7].

Pedagoglarning raqamli kompetentligini rivojlantirishga bag’ishlangan malaka oshirish modullari va metodik qo’llanmalarda pedagogning raqamli kompetensiyasi axborotni izlash, tanlash, tahlil qilish, qayta ishlash, raqamli kontent yaratish, elektron ta’lim resurslarini loyihalash, masofaviy ta’lim platformalaridan samarali foydalanish hamda mediasavodxonlik kompetensiyalarining integrallashgan tizimi sifatida tavsiflanadi. Mazkur qo’llanmalarda ADDIE modeli, raqamli didaktika tamoyillari, elektron ta’lim resurslarini baholash mezonlari hamda pedagogik dizayn texnologiyalarining nazariy asoslari batafsil bayon etilgan [8].

So’nggi yillarda O’zbekiston olimlari tomonidan olib borilgan ilmiy tadqiqotlarda ham pedagoglarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish muammosi keng tadqiq etilmoqda. Jumladan, O. Xaydarovanning ilmiy ishida raqamli kompetensiyaning tarkibiy komponentlari, pedagog faoliyatining raqamli transformatsiya sharoitidagi yangi mazmuni hamda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini ta’lim jarayoniga integratsiya qilishning didaktik imkoniyatlari ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilingan. Muallif raqamli kompetensiyalarni rivojlantirish uzluksiz kasbiy rivojlanishning ajralmas tarkibiy qismi ekanligini asoslaydi [9].

Tarix ta’limi metodikasiga oid ilmiy tadqiqotlar tahlili shuni ko’rsatadiki, tarix fanini o’qitishda raqamli xaritalar, virtual muzeylar, elektron arxivlar, tarixiy hujjatlarning raqamlashtirilgan bazalari, multimedia vositalari hamda interaktiv ta’lim platformalaridan foydalanish tarixiy tafakkurni rivojlantirish, tarixiy hodisalarni kompleks tahlil qilish va mustaqil ilmiy izlanish kompetensiyalarini shakllantirishda muhim pedagogik vosita hisoblanadi. Shu bois tarix o’qituvchilarini tayyorlash jarayonida fan metodikasini raqamli

pedagogika bilan integratsiyalash ilmiy-metodik jihatdan dolzarb vazifa sifatida namoyon bo’lmoqda.

O’rganilgan ilmiy manbalar tahlili shuni ko’rsatdiki, O’zbekistonda pedagoglarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish bo’yicha nazariy asoslar yetarli darajada ishlab chiqilgan bo’lsa-da, aynan bo’lajak tarix o’qituvchilarining kasbiy faoliyatiga moslashtirilgan metodik model, mezonlar tizimi, raqamli tarixiy resurslardan foydalanish metodikasi hamda ularning kompetensiyalarini kompleks baholash mexanizmlarini takomillashtirish zarurati saqlanib qolmoqda. Mazkur holat ushbu tadqiqotning ilmiy yangiligi va dolzarbligini belgilaydi.

Tadqiqot metodlari

Mazkur tadqiqotda quyidagi ilmiy metodlardan foydalanildi:

Nazariy tahlil – pedagogika, tarix ta’limi metodikasi, raqamli pedagogika, kompetensiyaviy yondashuv hamda raqamli kompetensiyalarga oid ilmiy adabiyotlar, darsliklar, monografiyalar va normativ-huquqiy hujjatlar tizimli ravishda o’rganildi.

Tizimli tahlil (System Analysis) – bo’lajak tarix o’qituvchilarining raqamli kompetensiyalarini tashkil etuvchi motivatsion, kognitiv, operatsion-faoliyat va refleksiv komponentlar o’zaro bog’liqlikda tahlil qilindi.

Komparativ (qiyosiy) tahlil – O’zbekiston oliy pedagogik ta’lim tizimida tarix o’qituvchilarini tayyorlash mazmuni raqamli pedagogika talablari bilan qiyosiy tahlil qilindi.

Kontent-tahlil – tarix fani o’quv dasturlari, sillabuslar, elektron ta’lim resurslari va tarixiy raqamli platformalar mazmuni ilmiy mezonlar asosida tahlil qilindi.

Pedagogik kuzatuv – tarix fanidan auditoriya va amaliy mashg’ulotlarda talabalarning raqamli texnologiyalar bilan ishlash faoliyati kuzatildi.

So’rovnoma – bo’lajak tarix o’qituvchilarining raqamli kompetensiyalar darajasi, ehtiyojlari va kasbiy tayyorgarligi diagnostika qilindi.

Pedagogik tajriba-sinov – ishlab chiqilgan metodikaning samaradorligini aniqlash maqsadida tajriba va nazorat guruhlarini faoliyati taqqoslandi.

Matematik-statistik tahlil – tajriba natijalari statistik ishlov berilib, olingan ko’rsatkichlarning ishonchligi aniqlandi.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Tadqiqot doirasida ishlab chiqilgan metodikaning nazariy modeli bo’lajak tarix o’qituvchilarining raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish jarayonini kompetensiyaviy, faoliyatga yo’naltirilgan, shaxsga yo’naltirilgan hamda raqamli pedagogika tamoyillari asosida tashkil etishni nazarda tutadi. Metodikaning mazmuniy tuzilmasi raqamli kompetensiyaning motivatsion-qadriyatli, kognitiv, operatsion-faoliyat va refleksiv-baholash komponentlari o’zaro integratsiyasiga asoslandi.

Mazkur metodik model tarix fanining o’ziga xos didaktik xususiyatlari bilan uyg’unlashtirildi. Jumladan, tarixiy manbalarni raqamli muhitda izlash va tahlil qilish, elektron kutubxonalar hamda raqamlashtirilgan arxiv fondlaridan foydalanish, interaktiv tarixiy xaritalar bilan ishlash, virtual muzey va ekspozitsiyalarni ta’lim jarayoniga integratsiyalash, tarixiy voqealarni multimedia vositalari yordamida vizuallashtirish hamda raqamli taqdimot va ta’lim kontentini ishlab chiqish metodikaning asosiy tarkibiy elementlari sifatida belgilandi.

Metodikaning konseptual asosini konstruktivistik yondashuv, problemali o’qitish, loyiha metodi, hamkorlikda o’qitish va raqamli pedagogika texnologiyalarining o’zaro integratsiyasi tashkil etdi. Natijada talabaning axborotni passiv o’zlashtirishi emas, balki

uni tahlil qilishi, tarixiy dalillarni tanqidiy baholashi, turli raqamli manbalarni qiyosiy o’rganishi hamda mustaqil raqamli mahsulot yaratishi ustuvor didaktik maqsad sifatida qaraldi.

Metodikaning amaliy komponenti LMS platformalari, bulutli texnologiyalar, elektron portfoliolar, onlayn test tizimlari, virtual ekskursiyalar, geografik axborot tizimlari (GIS), QR-kodli tarixiy resurslar hamda sun’iy intellekt elementlariga ega ta’lim vositalaridan foydalanishga asoslandi. Ushbu vositalar tarix ta’limida individual ta’lim trayektoriyasini tashkil etish, differensial yondashuvni qo’llash hamda talabalarning mustaqil ta’lim faoliyatini qo’llab-quvvatlash imkoniyatini kengaytiradi.

Nazariy tahlillar asosida ishlab chiqilgan metodik model bo’lajak tarix o’qituvchisining raqamli kompetensiyasini quyidagi asosiy mezonlar orqali baholashni nazarda tutadi.

1-jadval

Bo’lajak tarix o’qituvchilarining raqamli kompetensiyalarini baholashning metodik modeli

Raqamli kompetensiya a komponenti	Baholash mezonlari	Asosiy indikatorlar	Baholash usuli	Kutilayotgan natija
Motivatsion-qadriyatli	Raqamli texnologiyalardagi foydalanishga kasbiy motivatsiya	Raqamli ta’lim vositalarini qo’llashga intilish, innovatsion faoliyatga tayyorlik	So’rovnoma, refleksiv tahlil	Kasbiy motivatsiyaning barqarorlashuvi
Kognitiv	Raqamli pedagogika va tarix faniga oid bilimlar	Elektron arxivlar, GIS, virtual muzeylar, raqamli tarixiy resurslar bo’yicha bilim	Test, nazariy topshiriqlar	Nazariy bilimlarning tizimlashuvi
Operatsion-faoliyat	Raqamli vositalardan foydalanish ko’nikmasi	Multimedia darslari yaratish, interaktiv xaritalar bilan ishlash, LMS platformalaridagi foydalanish	Amaliy topshiriq, ekspert bahosi	Amaliy raqamli kompetensiyalarning shakllanishi

Axborot-analitik	Tarixiy axborotni tanqidiy tahlil qilish	Manbalarni verifikatsiya qilish, faktcheking, ma'lumotlarni taqqoslash	Keys-topshiriqlar	Tanqidiy fikrlashning rivojlanishi
Kommunikativ	Raqamli ta'lim muhitida muloqot	Onlayn hamkorlik, bulutli xizmatlardan foydalanish	Guruh loyihalari	Hamkorlik kompetensiyasining rivojlanishi
Refleksiv-baholash	O'z faoliyatini tahlil qilish	Elektron portfolio yuritish, o'z-o'zini baholash	Portfolio, refleksiya	Kasbiy o'sish dinamikasining kuzatilishi

Jadvalda keltirilgan mezonlar shuni ko'rsatadiki, raqamli kompetensiya faqat axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ko'nikmalari bilan cheklanmaydi. U kasbiy-pedagogik faoliyatni raqamli ta'lim muhitida samarali tashkil etish, tarixiy axborotni ilmiy tahlil qilish, elektron ta'lim resurslarini ishlab chiqish hamda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni amaliyotga tatbiq etishni ham qamrab oladigan ko'p komponentli integrativ tizimdir.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, ishlab chiqilgan metodika tarix ta'limining mazmuni bilan raqamli pedagogika texnologiyalarining uzviy integratsiyasini ta'minlash imkonini beradi. Ayniqsa, tarixiy manbalar bilan ishlashda raqamli arxivlar, elektron kataloglar, virtual ekspozitsiyalar va geografik axborot tizimlaridan foydalanish talabalarning tarixiy tafakkuri, axborot madaniyati va tanqidiy fikrlash kompetensiyalarini rivojlantirish uchun qulay didaktik muhit yaratadi.

Shuningdek, metodik modelda loyiha faoliyati, muammoli vaziyatlar, elektron portfolio, raqamli baholash vositalari hamda refleksiv topshiriqlarning uyg'un qo'llanilishi bo'lajak tarix o'qituvchilarining mustaqil ta'lim faoliyatini faollashtirish, kasbiy moslashuvchanligini oshirish va uzluksiz kasbiy rivojlanish kompetensiyalarini shakllantirishga xizmat qiladi.

XULOSA VA TAVSIYALAR

“Bo'lajak tarix o'qituvchilarining raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi” mavzusi bo'yicha olib borilgan nazariy tahlillar, ilmiy-metodik yondashuvlar hamda ishlab chiqilgan metodik model asosida quyidagi xulosalarga kelindi:

Xulosa

1. Bo'lajak tarix o'qituvchilarining raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish uzluksiz kasbiy tayyorgarlikning ajralmas tarkibiy qismi bo'lib, u kompetensiyaviy yondashuv, raqamli pedagogika, tarix fani didaktikasi va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining o'zaro integratsiyasiga tayanishi zarur. Bunday integratsiya pedagogning nafaqat raqamli vositalardan foydalanish ko'nikmalarini, balki tarixiy manbalarni ilmiy tahlil qilish, raqamli

ta’lim resurslarini loyihalash hamda zamonaviy ta’lim muhitini samarali tashkil etish kompetentligini ham rivojlantirish imkonini beradi.

2. Tadqiqot davomida ishlab chiqilgan metodik yondashuv bo’lajak tarix o’qituvchilarining raqamli kompetensiyasini motivatsion-qadriyatli, kognitiv, operatsion-faoliyat, axborot-analitik hamda reflektiv-baholash komponentlari asosida kompleks rivojlantirishga xizmat qilishi ilmiy jihatdan asoslandi. Mazkur komponentlarning o’zaro uzviyligi tarix ta’limida raqamli texnologiyalarni pedagogik maqsadlarga muvofiq qo’llash, tarixiy axborotni tanqidiy tahlil qilish hamda raqamli ta’lim kontentlarini yaratish kompetensiyalarini shakllantirish uchun metodologik asos bo’lib xizmat qiladi.

3. Tarix fanini o’qitishda elektron arxivlar, virtual muzeylar, geografik axborot tizimlari (GIS), raqamli xaritalar, multimedia texnologiyalari, bulutli servislar, ta’limni boshqarish tizimlari (LMS) hamda sun’iy intellekt elementlariga asoslangan pedagogik vositalardan maqsadli foydalanish bo’lajak tarix o’qituvchilarining kasbiy faoliyatini raqamlashtirish imkoniyatlarini kengaytiradi. Natijada talabalarda tarixiy tafakkur, axborot madaniyati, tanqidiy fikrlash va mustaqil ta’lim kompetensiyalarining rivojlanishi uchun qulay didaktik muhit shakllanadi.

4. Olib borilgan nazariy tahlillar shuni ko’rsatdiki, bo’lajak tarix o’qituvchilarining raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasini oliy pedagogik ta’lim jarayoniga tizimli integratsiya qilish ta’lim sifatini oshirish, pedagoglarning innovatsion faoliyatga tayyorgarligini kuchaytirish hamda tarix ta’limining zamonaviy raqamli transformatsiya talablariga moslashuvchanligini ta’minlashning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Mazkur metodik yondashuv pedagogik jarayonni ilmiy asosda tashkil etish, kasbiy kompetensiyalarni kompleks shakllantirish va ta’lim natijalarining barqarorligini ta’minlash uchun konseptual asos vazifasini bajaradi.

Tavsiyalar

1. Oliy ta’lim muassasalarining "Tarix" va "Tarix o’qitish metodikasi" yo’nalishlari o’quv reja va fan dasturlariga bo’lajak tarix o’qituvchilarining raqamli kompetensiyalarini rivojlantirishga yo’naltirilgan maxsus modullarni kiritish, ularda elektron arxivlar, virtual muzeylar, GIS texnologiyalari, sun’iy intellekt vositalari va raqamli tarixiy platformalardan foydalanishga oid amaliy mashg’ulotlar ulushini kengaytirish maqsadga muvofiq.

2. Tarix fanini o’qituvchi professor-o’qituvchilar hamda pedagogik amaliyot rahbarlari uchun raqamli pedagogika, tarixiy raqamli resurslardan foydalanish, elektron ta’lim kontentlarini yaratish va raqamli baholash texnologiyalarini qo’llash bo’yicha uzluksiz malaka oshirish dasturlarini ishlab chiqish hamda ularni zamonaviy xalqaro kompetensiya mezonlari asosida takomillashtirish zarur.

3. Bo’lajak tarix o’qituvchilarining raqamli kompetensiyalarini baholashning yagona diagnostik mezonlari va indikatorlarini ishlab chiqish, elektron portfolio, raqamli monitoring tizimi hamda kompetensiyaga asoslangan baholash vositalarini ta’lim amaliyotiga joriy etish orqali ularning kasbiy rivojlanish dinamikasini muntazam monitoring qilish va metodik takomillashtirish mexanizmlarini yo’lga qo’yish tavsiya etiladi.

Ushbu xulosa va tavsiyalar maqolaning avvalgi bo’limlari bilan mazmunan uzviy bog’langan bo’lib, mavzuning ilmiy mantiqiy yakunini ta’minlaydi hamda kelgusidagi ilmiy-amaliy tadqiqotlar uchun metodologik yo’nalishlarni belgilaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF–60-son Farmoni. “2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 21-iyundagi PQ–289-son Qarori. “Pedagogik ta’lim sifatini oshirish va pedagog kadrlar tayyorlovchi oliy ta’lim muassasalari faoliyatini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi PF–158-son Farmoni. “O‘zbekiston – 2030” strategiyasi to‘g‘risida.
4. Allan Martin, Jan Grudziecki. DigEuLit: Concepts and Tools for Digital Literacy Development. Innovation in Teaching and Learning in Information and Computer Sciences, 2006.
5. Yoram Eshet-Alkalai. Digital Literacy: A Conceptual Framework for Survival Skills in the Digital Era. Journal of Educational Multimedia and Hypermedia, 2004.
6. Jeroen van Merriënboer, Paul A. Kirschner. Ten Steps to Complex Learning: A Systematic Approach to Four-Component Instructional Design. Routledge, 2018.
7. Abdullayeva Sh.A., Askarov A.D. Umumiy pedagogika: o‘quv qo‘llanma. – Toshkent, 2019.
8. Pedagogik faoliyatda raqamli kompetentlik: pedagog kadrlar malakasini oshirish kurslari uchun o‘quv-metodik modul. – Toshkent, Pedagoglarni yangi metodikalarga o‘rgatish milliy markazi.
9. Yuldashev, J. (2024). BO‘LAJAK TARIX O‘QITUVCHILARIDA AKSIOLOGIK POZITSIYANI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI. " ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ АКМЕОЛОГИЯ" международный научно-методический журнал, 1(9).
10. Yuldashev, J. (2024). DEVELOPING THE AXIOLOGICAL POSITION OF FUTURE HISTORY TEACHERS–AS AN IMPORTANT DIRECTION OF HISTORY EDUCATION. Академические исследования в современной науке, 3(50), 33-36.
11. Abdurakhimovich, Y. J. (2024, December). THE MAIN CRITERIA FOR DEVELOPING A SYSTEM OF VALUES IN THE TRAINING OF FUTURE HISTORY TEACHERS. In International Conference on Economics, Finance, Banking and Management (pp. 201-205).
12. Yuldashev, J. (2024). BO‘LAJAK TARIX O‘QITUVCHILARIDA AKSIOLOGIK POZITSIYANI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI. " ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ АКМЕОЛОГИЯ" международный научно-методический журнал, 1(9).